

Monumentnummer*: 513560

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **17 juli 2006**
Kadaster deel/nr **82896/15**

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Beesd	West Betuwe	Gelderland		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Beesd	C			408
Beesd	C			429
Beesd	C			439
Beesd	C			460
Beesd	C			461
Beesd	C			462
Beesd	C			464
Beesd	C			465
Beesd	C			466
Beesd	C			467
Beesd	C			468
Beesd	C			471
Beesd	C			472
Beesd	C			473
Beesd	C			474
Beesd	C			475
Beesd	C			476
Beesd	C			477
Beesd	C			478
Beesd	C			481

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Beesd	C			482
Beesd	C			483
Beesd	C			485
Beesd	C			486
Beesd	C			488
Beesd	C			490
Beesd	C			491
Beesd	C			492
Beesd	C			493
Beesd	C			500
Beesd	C			501
Beesd	C			502
Beesd	C			503
Beesd	C			505
Beesd	C			506
Beesd	C			508
Beesd	C			509
Beesd	C			510
Beesd	C			512
Beesd	C			513
Beesd	C			514
Beesd	C			515
Beesd	C			516
Beesd	C			517
Beesd	C			518
Beesd	C			519
Beesd	C			521
Beesd	C			522
Beesd	C			524
Beesd	C			525
Beesd	C			540
Beesd	C			551
Beesd	C			552
Beesd	C			553

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Beesd	C			594
Beesd	C			593
Beesd	C			592
Beesd	C			557
Beesd	C			558
Beesd	C			562
Beesd	C			587
Beesd	C			590
Beesd	C			598
Beesd	C			597
Beesd	C			596
Beesd	C			595
Beesd	C			589
Beesd	C			588
Beesd	C			586
Beesd	C			585
Beesd	D			2073
Beesd	D			2072
Beesd	C			591
Beesd	C			561
Beesd	C			564
Beesd	C			563
Beesd	C			574
Beesd	C			576
Beesd	C			484
Beesd	C			559
Beesd	C			560
Beesd	C			602
Beesd	C			603

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 2: HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats Mariënwaerdt.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De buitenplaats heeft een middeleeuwse oorsprong als abdij waarvan de percelering en het lanenstelsel (infrastructuur) resteert, die de verschillende bij de abdij behorende boerderijen met elkaar verbindt. Op een kaart uit circa 1624, aanwezig op het huis, staat dit lanenpatroon aangegeven. De kern van de 18de-eeuwse buitenplaats wordt gevormd door een half rond terrein gelegen tussen de Kloostersteeg en de bocht van de Linge met centraal het hoofdgebouw, ten noordoosten daarvan het parkbos en een boomgaard en ten zuidwesten nutstuinen (moestuin, boomgaard) en boerderijen. Haaks op de Kloostersteeg staat de toegangslaan (Biersteeg die overgaat in de Notenlaan), die in 1928 is beplant met een dubbele rij notenbomen, geflankeerd door weilanden met houtwallen. Het hoofdgebouw ligt bezijden deze as met zijn front noordwaarts naar de weilanden het Grote Vierkant en het Kleine Vierkant gekeerd. Voor het gebouw ligt een langwerpige vijver, wellicht in oorsprong een restant van de vroegere omgrachting van de abdij, die met vloeiend verlopende oevers in landschapsstijl is vergraven. Vanaf het hoofdgebouw loopt een vrij zicht over het gazon met coulissen (kastanje, rode beuk en een naaldbomengroep), over de vijver naar de weilanden. Aan de overzijde van de gracht ligt een iets verhoogd weiland waar vermoedelijk een kapel stond. Ten noordoosten van het huis ligt een wandelpark met een gebogen lanenpatroon met laanbeplanting. Op de Topografische Militaire Kaart uit circa 1850 is in het parkbos een laan aangegeven, die thans nog aanwezig is; een ganzevoet verbindt de aanleg bij het huis met het parkbos. Achter het huis ligt de ommuurde moestuin met rechthoekig padenpatroon, waarlangs fruitbomen staan.

Het complex wordt aan de zuidkant begrensd door de Appeldijk, beplant met appel- en perenbomen, die langs de Linge loopt. Bij de dijk ligt een van oorsprong middeleeuwse vluchtheuvel, waar mensen en dieren konden schuilen bij hoog water. De oostelijke grens valt samen met die van het oude kloostergoed, later heerlijkheid: de Bisschopsgraaf. De spoorlijn vormt de noordgrens.

Waardering

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats Mariënwaerdt is van algemeen cultuur- en tuinhistorisch belang:

- wegens de gaaf bewaarde infrastructuur daterend uit de tijd van de abdij (1129-1566);
- wegens de kleinschalige aanleg in landschapsstijl in de directe omgeving van het huis bestaande uit een parkbos met slingerlanen en een vijverpartij voor het huis;
- wegens het gaaf bewaarde moestuinensemble;
- wegens de visueel-landschappelijke relatie tussen de buitenplaats en het klooster- annex heerlijkheid;
- wegens de functioneel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument